

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

9. De motu Cœlorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

CONCLUSIO IV.

Etiam si
celi di-
stingu-
reatur
specie
incerti
an supe-
rioris
esset
mobili-
tas.

17 *Quamvis celi distinguerentur specie, incertum ta-
men esset an superiores sint perfectiores inferioribus.*
Hæc est contra S. Thomam 12. met. c. 8. & *Conim-
bricenses*, qui tenent oppositum de omnibus cælis, excepto
cælo Solis quod putant cæteris perfectius, ut Sol est præ-
stantior Planeta reliquis.

*Probat*ur quia nulla prorsus ratio est, ob quam quod
minus præstans est, non possit esse in superiori loco etiam
ex natura sua, nec sane ex eo, quod aqua sit superior terra
colligitur sufficienter quod sit ea perfectior, nec ex supe-
rioritate aeris ad aquam sequitur perfectiorem eum esse.

Confirmatur primo, quia licet si peterent superiores
locum ex natura sua, daretur superiores inferioribus in
perfectiione præferendos, tamen non constat quod id pe-
tant potius ex natura sua, quam quod cõpetat ipsis mere
accidentaliter, & ex eo, quod habeat maiorem quan-
tatem, ac propterea non possint contineri sub cælis, qui sũt
inferiores, nisi augeretur eorum quantitas: sed si id compe-
teret ipsis accidentaliter, certum est, quod non argueret
in ipsis distinctionem specificam.

Confirmatur secundo: quia ex Astris Sol est perfectis-
simus, & tamen non habet altiores locum secundum
adversarios, & idem est de cælo ipsis secundum *Conim-
bricenses*: ergo altior locus non arguit maiorem dignita-
tem, nec humilior minorem.

QVÆSTIO VIII.

An Astra habeant lucem à semetipsis.

72 *Suppono lucem esse accides, & Solem ex semetipso
esse lucidissimum*, quod extra controversiam facit
quotidiana experientia, qua etiam probatur cætera astra,
quæ videntur, lucida esse, neque alias viderentur, sed con-
trouersia est, an cætera astra, quicquid lucis habent, Soli
acceptum referre debeant, habeant ne vero ex natura
sua aliquid lucis.

CONCLUSIO I.

Planeta
suam lu-
cem prin-
cipaliter
à Sole
partici-
pant.

*Planeta suam lucem principaliter à Sole partici-
pant.* Hæc est communis & *Probat*ur: tum quia ex diuer-
sa approximatione ad Solem magis ac minus lucent, & hæc
de causa Sol medio inter Planetas loco constitutus dicitur,
ut melius posset illis lucem communicare, tum quia a tas
interposita terra inter Solem, & Lunam dum fit Eclipsi-
s, deberet Luna apparere lucida contra experientiam. Vixi
in conclusione principaliter, quia non improbabile est
eos aliquid à se lucis habere, ut colligi videtur ex eo quod
in Eclipsi lucem aliquam retineat Luna, quamvis non ul-
li possent illam ipsam habere à Sole non quidem directe,
sed indirecte, quatenus scilicet illuminat cælum, & hoc
illuminatum Lunam etiam illuminat aliquantulum.

73 *Obiicit*. Alij planetæ non obscurantur propter inter-
positionem terre ipsos inter & Solem, ergo suam lucem
à se ipsis principaliter habent.

Respondetur communiter negando consequentiam: cu-
ius ratio assignatur, quod umbra terre non peueniat nisi
ad Venerem, & propterea interpositio terræ nequit im-
pedire illuminationem altiorum planetarum, ut Saturni,
Iouis, Martis. Ipsa autem Venus & Mercurius ad quorum
cælum pertingit umbra terræ, nunquam à Sole tantum
recedunt, ut ex diametro ipsi opponantur, nec propterea
potest interponi terra inter ipsos, & Solem, ut possint
Eclipsari.

CONCLUSIO II.

Stelle fi-
xe habet
principi-
aliter
lucem
suam à
se ipsis.

74 *Stelle fixæ habent lucem suam principaliter à se ipsis.*
Hæc est communior, & *Probat*ur: quia perfectiõis
est habere à se ipsis lucem, & non constat vlla experientia
quod stelle illæ mutent à Sole suam lucem, imò potius suf-
fragatur experientia opposito, nã in ipsa meridie ex altis-
simis puteis stelle fixæ videri possunt, cum tamen tum il-
luminari non possent à Sole, qui supponitur esse à tergo
opacus, nec potest consequenter illuminare nisi quod al-
picitur: tum autem non aspiciunt illas stellas, nec potest dici
quod indirecte eas illuminaret, sicut secundum multos il-

luminat Lunam in Eclipsi, quia sic non apparerent nisi
per unam lucidam contra experientiam.

75 *Quæres*, an lux corporum cælestium & sublunarium
sit eiusdem speciei. *Respondeo* deo, quantum ad sensum no-
strum & experientiam attinet, videri quod sic, summam enim
videntur habere similitudinem, nec est inconueniens quod
cælestia & sublunaria sint affecta qualitatibus eiusdem spe-
ciei. Posset tamen fieri quod lux cælestium corporum sit
diuersæ speciei, quia posset habere virtutem, & suam respec-
tu multorum effectuum, quos attingere non posset lux sub-
lunaris. Et ita sane dicendum esset, si per lucem produceret
Sol calorem, neque enim lux sublunaris est calefactiva:
existimo tamen omnino falsum esse, quod Sol per lucem
tanquam per instrumentum efficiat, cur enim non pro-
duceret calorem immediate, siue per virtutem suam sub-
stantialem; siue per calorem formalem, si habeat talem?

Confirmatur quia astra aliqua habent producere fulgus,
sed non per lucem, nec per aliam qualitatem, nisi dicatur
esse frigida formaliter, sed per virtutem suam substantialem,
ergo per talē virtutē producit Sol calorem, & non per lu-
cem aut aliam qualitatem, nisi sit calidus formaliter: con-
sequenter patet à paritate rationis.

76 *Dicitur* si Sol produceret calorem, & non per lucem,
ageret in distans, quia non producit calorem in orbibus
intermediis inter ipsam & sublunari: ergo producit ca-
lorem mediante luce.

Respondetur primo, mihi valde incertum esse, an Sol pro-
ducatur calorem in cælis, & probabilis est quod sic, modo
habeant quantitatem eiusdem rationis cum quantitate
sublunari, & modo hæc sit subiectum immediatum qua-
ritati primum, ut communiter tenetur; unde negari
possit sequela cum sua probatione.

Respondetur secundo distinguendo si quelam: ageret in
distans non habendo vllam actionem in medio, nego se-
quelam; ageret in distans, non habendo similem actio-
nem in medio, nec aliam etiam, quæ esset principium ac-
tionis in distans, concedo ante edens.

Respondetur posset tertio, concedendo absolute sequelam
iuxta communia Scotistarum principia.

QVÆSTIO IX.

De motu Calorum.

77 *Plures in hac questione expediuntur difficultates
motu concernentes, ut an orbes inferiores moueantur
motibus orbium superiorum, an moueantur à seip-
sis, an motus sit ipsis naturalis, an per motum agant in
hæc inferiora tanquam per principium quo: an cessante
motu corporum cælestium cessarent omnes motus sublu-
narium.*

Antequam resoluantur hæc difficultates, suppono om-
nes cælos moueri ab oriente ad occidentem, & quidem
spatio vngiti-quatuor horarum, qui motus vocatur motus
diurnus ac raptus, & ab Astronomis dicitur per se primo
completus primo mobili & per accidens cæteris inferiori-
bus orbibus, ex eo scilicet quod eos trahat secum primum
mobile. Præter hunc autem motum omnibus cælis com-
munem planeta habent suos proprios motus quibus cur-
sum suum circa orbem pergunt, Luna quidem 29. diebus,
septem horis, & 44. minutis. Mercurius & Venus 365.
diebus, septem horis, 46. minutis, & eorundem fere Sol.
Mars vno anno, diebus trecentis, viginti vno, horis 23.
Iupiter vndeicim annis, 313. diebus, 20. horis. Saturnus, 29.
annis, 162. diebus, 20. horis, ut Astronomi diuturna ob-
seruatione notauerunt.

78 Fateor quidem Copernicum de reuolutionibus orbium
cælestium, & quosdam alios negauisse cælos moueri, sed
eos esse penitus immobiles, & terram ipsam moueri,
quoniam nobis immobilis apparet deceptis ea ratione,
qua nauigantes iuxta terram putant terram potius quam
se moueri. At hæc opinio prohibita est à Congregatione
Indicis, & non solum Scripturæ aduersatur Eccl. 1.
Generatio præterit & generatio aduenit, terra autem in
æternum stat; oritur Sol & occidit, & ad locum suum re-
uertitur, ibique renascens gyrat per meridiem, & flectit
ad Aquilonem: & Iosue 10. ubi Sol stetit refertur, &
G g g

Omnes
cæli mo-
uentur
b. ori-
e ad oc-
cidentē.
Alium
particu-
larem
motum
habent
planetæ.

Terra
non mo-
uetur
cælo im-
mobili.

4. Reg. 10. vbi Sol retrocessisse fertur decem gradibus Non solum inquam Scripturæ aduersatur, sed etiam ratio: nam imprimis impossibile esset saluare, quomodo Sol & Luna, & cæteri planetae accederent, & recederent a se inuicem per quemcunque motum terræ, illud enim innotis, sicut nec possent saluari per quemcunque vnicum motum ipsiusmet cæli: & hinc vel multipl. cantur cæli, vel fluidi aut penetrabiles statuuntur, vel canales in ipsis esse tenentur, in quibus stellæ mouentur: sed nec Copernicus videtur negare moueri planetas.

Deinde si terra moueretur tam velociter, quam volunt aduersarij, vt nec percipi posset à nobis vll. experiētia, & ita vt possit spatio 14. horarum volui ab vno puncto cæli ad idem punctum, sagitta in altum vi magna proiecta nō posset in eundem locum cadere, sed omnino deberet reiro ad maximam distantiam cadere, quia pars terræ ex qua proiiceretur valde multum ab eodem puncto debebat ultra procedere, quod est cōtra experientiam. Nec sufficit dicere quod aer etiam moueatur motu proprio nato ad motum terræ, quia si sic moueretur non posset contra ipsum aliquid leue proici, & præterea non sic mouetur, sed potius contra.

Adde nullum esse fundamentum oppositæ sententiæ, quod responsione dignum sit: sed in re certissima non est vltius immorandum.

CONCLUSIO I.

Cæli nō
mouentur
à
seipsis.

70 Cæli non mouentur à seipsis: sed vel à Deo solo, vel ab Angelis. Hæc est communis cum Sententiariis in 2. d. 14. & D. Thoma 1. p. q. 78. art. 3. contra quosdam antiquos Philosophos, quos secutus est Albertus à Saxonia 8. Phys. q. vltima, & partim Vallesius controu. 11. qui motum cælorum partim ab Intelligentia, partim à propria forma provenire putat, ac nouissime Camerarius disp. 25. cui peregriniores viderentur placuisse sententiæ.

Probatur prima pars: quia si mouerentur à seipsis vel mouerentur motu sensitivo præsupponente cognitionē, sicut mouentur animantia; vel motu naturali non sensitiuo tali, quali mouentur graui deorsum, & leuiā sursum, vt patet: sed non mouent se primo modo, quia alias essent animata contra dicta questione 3. nec secundo modo, quia alias motus esset ipsis naturalis contra dicenda.

Confirmatur: materia prima optime colligitur non habere virtutem adequate productiuam vllius formæ substantialis, quia non magis deberet vnus quam alterius, & quia non potest simul omnes habere, nec quando habet vnam, producit in se alteram, aut produceret in æternum nisi adueniret agens extrinsecum; sed cælum non magis est productiuum vnus vbi, quam cuiuscunque alterius, & quando habet vnum statim illud perdit, & acquirit alterum: ergo signum est, quod non sit productiuum vllius ex ipsis, sicut nec materia prima vllius formæ.

Confirmatur secundo, quia nullum aliud agens naturale quando producit vnam formam in se producit aliam formam incompatibilem cum ipsa, ex qua non sequatur aliquod emolumentum ipsi magis quam sequebatur ex priori sed ex vno vbi acquisito per motum cæli, non sequitur ipsi aliquod emolumentum magis quam ex alio quocunque: ergo quando producit vnum, non deberet ipsum perdere, & acquirere alterum incompatible.

Confirmatur tertio, specialiter contra Vallesium: quia si cælum haberet virtutem partialem productiuam sui motus, nihil impedit quo minus haberet totalem: ergo vel hanc habet, vel illam non habet.

Probatur secunda pars: quia nulla alia causa, à qua moueatur præsertim tanto ordine ac velocitate, assignari potest.

80 Si autem quæras, cuiusnam potius attributus sit ille motus, Deo ne an Angelis? Respondeo cum cōmuni sententia contra Lessium 1. b. 11. de diuin. perf. c. 8. Angelis cum attribuendum, sic enim significatur in Scriptura Iob. 9. Sub quo curuantur, qui portant orbem, id est Angeli, qui etiam propterea Luca 21. vocantur Virtutes cælorum. Cuius ratio est, quod sine dubio possint Angeli eos mouere & quod magis congruum sit vt Deus per eos id faciat quam

se solo, vt sic maior sit in toto vniuerso subordinatio quoad omnes partes, dum corpora subinaria cælestibus, & hæc Creaturis spiritualibus subordinantur, & hæc denique Deo, ne detur processus in infinitum. Quæ tamen ratio non est censenda convincens, aut per se sufficiens ad probandum quod dentur Angeli, quia sicut Deus immediate cōstituat ipsos Angelos, ita posset immediate mouere cælos absolute interuentu vllius creaturæ cum ipso concurrentis, & hoc sine vlla prorsus imperfectione aut inconuenientia, præsertim si non fuissent creati Angeli; vnde si iis creatis esset inconueniens, quod se solo cælos moueret, ad hoc vt probetur quod id non faciat, debet probari prius quod dentur Angeli, quorum ministerio vt ipsi deceret.

Obiicit primo, alia corpora inferiora minoris perfectionis habent ex se virtutem loco motiuam: ergo non est deneganda cælo.

Respondetur negando consequentiam, quia aliis utilis est illa virtus, ex eo, quod possint esse extra suum locum naturalē: & eo vero non item ob contrariam causā, quia si licet non potest esse extra suum locum naturalē, neque qui cunque perfectio tribuitur rei imperfectiori, debet etiam perfectiori concedi, sed sufficit quod perfectior res, si non habeat illa, habeat aliam perfectionem maiorem.

Obiicit secundo, non repugnat cælum moueri à seipsis: ergo debet dici, quod sic moueatur. Probatur antecedens: tum quia non potest assignari repugnantia, cum quia d. facto impulsus impulsus eo pori sphericum habet virtutem mouendi ipsum circula iter: ergo non repugnat, quod cælum ex natura sua habeat virtutem mouendi se ta i motu, qual moueri posset vi impulsus. Probatur etiam consequentia: quia quoties videmus effectum aliquem coniunctum cum aliqua re, & non constat nobis, quod illa res non possit esse causa illius, debemus existimare quod sit causa eius: sed videmus modum circulem coniunctum cum cælo, & non constat nobis quia cælum sit causa eius si non repugnet quod sit causa eius; ergo debemus dicere, quod sit causa eius, & sane alias potuissimus negare, quod grauiā à seipsis descendat deorsum, aut quod ignis calefaciat, quod est absurdum.

82 Respondeo negando antecedens cum sua prima probatione, & repugnantia est clara, quia sequeretur, quod illa virtus loco motiuā esset cælo naturalis, & non esset naturalis ipsi: reserret enim quia conueniret ipso ex natura sua, vt supponitur: nō esset autem, quia nulla virtus naturalis rei respicit aliquam formam spectantem ad ipsammet res, nisi formam spectantem ad bonū ipsius rei, & hac ratione nulla res naturaliter producit in se aliquam formam sibi violentam, aut neutram: sed illa virtus non respiceret talem formam, quia non respicit nisi vbi, aut locum, quæ non spectant ad bonum cæli, vt postea dicemus: ergo non esset virtus naturalis cælo.

Ad secundam probationem antecedentis nego consequentiam: & ratio est, quod impulsus non sit virtus naturalis rei, sed violentus potius; atque adeo non implicat, quod moueat ipsum ad diuersa vbi non spectantia ad bonum rei motus: nec ex hoc sequitur implicatio vlla, qualis tamen sequeretur ex eo, quod res naturalis virtute produceret in se talia vbi, vt patet ex iam dictis.

83 Obiicit contra utramque partem conclusionis: posset motus cæli provenire ab impulsu ipsi à Deo impresso ab initio sue creationis; ergo assignari potest alia causa, ex qua proveniat ille motus, quam Deus aut intelligentia: & præterea si daretur ille impulsus ipsis impressus, mouerentur à se ipsis.

Respondeo mihi valde difficile apparere, cur Deus non posset talem impulsu imprimere, quo sic mouerentur: sicut enim agentia creata possunt imprimere impulsu, quo aliquandiu corpora circulariter moueantur, cur Deus non posset imprimere impulsu quo cæli semper mouerentur, & quidem tali ordine & velocitate, quo de facto mouentur; haberet enim vnu quodque cæli impulsu suū proportionatum suo motui: quod si daretur talis impulsus, non inde falsificaretur prima pars conclusionis, quæ solum

solum vult quod eælum non moueatur à seipso, mediante aliqua virtute sibi connaturali non vero, quod non moueat seipsum, mediante virtute non connaturali aliunde accepta ab eoque exigentia suæ naturæ; quia tamē non constat eos accepisse à Deo talē impulsū, & non melius per ipsam moueri possunt, quam per Angelos aut solum Deum, & communique sententia teneat eos ab Angelis moueri; à potius diendum est.

84. *Fortassis* aliquibus videretur huiusmodi impulsus implicare, quo cæli perpetuo mouerentur, quia sequeretur, quod esset infinitus. Verū difficile probabunt lequellam: sicut enim ignis potest producere infinitos ignes successiue absque infinitate; & graue, si daretur spatium infinitum inter ipsum, & locum naturalem, descenderet per totum illud spatium ab eoque sine per virtutem suam finitam; & ipse Angelus per virtutem finitam mouebit perpetuo cælos, si perpetuo sint mouendi; cur ille impulsus non posset non obstante finitate sua esse principium, quo mouerentur cæli semper dum mouebuntur.

Dices de facto, quo motus impulsorum est longior, eo impulsus est maior, quando non occurrit obstaculum: ergo si hic impulsus aliquis, cuius motus est infinitus, impulsus erit similiter infinitus.

Respondetur distinguendo consequens: si motus ille secundum omnem partem procedat ab eodem impulsu indiuisibiliter, nego consequentiam: si non procedat ab ipso indiuisibiliter, sed sic, vt pars impulsus concurrat ad partē motus, & alia pars ad alteram, concedo consequentiam.

Itaque impulsus censetur de facto esse maior, cuius motus est longior, quia impulsus est quid aliquantulum successiuum, cuius partes desinunt successiue; & propterea non posset vnus impulsus protrahere motum longius, quam alter, nisi plures partes haberet; impulsus autem ille, à quo moueri ut perpetuo cælum, non esset quid successiuum, sed permanens, ac propterea non deberet habere infinitas partes, nec infinitam virtutem magis, quam virtus ignis aut virtus Angelus, vt dixi antea.

85. *Obiicitur tertio ex Cameronio*: in Scriptura habetur de Sole, quod exultauit vt gigas ad currendam viam: ergo tribuitur Soli virtus motiua.

Confirmatur: quia in præfatione Missæ virtutes cælorum ponuntur ab intelligentijs distinctæ: ergo non mouentur ab intelligentijs, sed à se ipsis.

Respondetur, præterquam quod ille locus posset optime explicari de alio, quam de Sole materiali, admissio quod agatur de eo Sole, negando consequentiam: quia sicut potest dici, quod Sol mouetur, quamuis à seipso non moueatur ita potest dici, quod exultauit se vt gigas ad currendum, quamuis à seipso non currat, & præsertim cum locutio tota sit figurata.

Ad confirmationem dico: si per virtutes cælorum intelligendum sit aliquid distinctum ab Angelis, & sp. & ans ad cælos, non intelligendum esse virtutes motiuas sed productiuas aliarum rerum: vnde nego consequentiam.

Obiicitur quarto pro Lessio ad probandum, quod ab intelligentijs non moueantur, si mouerentur ab intelligentijs, intelligentiæ debent ipsi magna cum cura, & aduertentia assistere, & non possent nec inuisere homines in terra, nec adire cælum empyreum.

Confirmatur: quia inde sequeretur, quod Angeli possent cælos sistere, & vel celerius vel tardius pro libito eos mouere, ac sic perturbare facile ordinem vniuersi.

86. *Hec argumentum adducit etiam Camera* in pro se, sed inutiliter, quia quauis sequeretur Angelos non mouere cælos, non inde sequeretur, quod mouerentur à se ipsis, possent enim commode à Deo moueri.

Respondetur igitur Lessio, concedendo totum, nec Angelis beatis est villo modo incommodum esse affixos cælis ex imperio voluntatis diuinæ, cui ipsi se conformare summa est voluptas. Quod si conueniens esset, vt aliquādo ea cura liberarentur, facile possent alij Angeli eorum loco substitui donec reuerterentur, neque necesse est vt idem Angelus semper assistat eidem cælo.

Ad confirmationem concedo etiā totum, si consideretur natura physica eorum; at ex suppositione determinationis

de facto habere à Deo, non est verendum ne id faciat, nec possunt facere alio modo, quia non possunt non conformare se Deo.

CONCLUSIO II.

78. *Motus cæli non est ipsi naturalis nec violentus, sed neuter, id est: non est secundum inclinationem ipsius, neque contra inclinationem, sed indifferenter se habet ad illum.* Hæc est *Dilectoris* in 2. d. 2. q. 6. & in 4. d. 48. q. 2. cum suis omnibus, quem sequitur *Huriadu* hic disp. 2. sect. 4. *Arriaga* sect. 5. *Amicus* tract. 5. dub. 7. art. 2. contra *D. Thom.* 3. contra *Gentes* cap. 23. cum suis & multis aliis, quos sequuntur & citant *Combricienses* 1. de cælo, cap. 2. q. 3. a. 2. & *Ruini* etiam cap. 2. q. 2. quamuis hic concedat motum illum non esse ipsis naturalem, si considerentur secundum se præcise, sed solum, quatenus considerantur, vt partes vniuersi.

Probat *prima pars*: quia ideo aliquis motus dici potest naturalis (subiecto alicui, vel quia procedit à principio actiuo intrinseco, vel quia est cōformis ad inclinationē ipsius: sed motus cæli nō provenit à principio actiuo intrinseco cæli, vt fatentur aduersarij, & probatū est conclusione præcedenti, neque etiam est iuxta inclinationē cæli: motus enim nihil aliud est, quam acquisitio termini per eum acquisiti, verbi gratia, motus localis est acquisitio loci: vnde eatenus potest esse iuxta inclinationem mobilis, quatenus terminus per eum acquisitus, verbi gratia, locus est iuxta inclinationem mobilis; sed locus acquisitus per motū circulaem cæli non est iuxta inclinationem ipsius, ergo neque motus ille. *Probat* *subsumptum*: quia locus quem hodie habet Sol, non cedit vlla ratione in eum umentum ipsius, neque enim iuuat ad conseruationem ipsius aut ad delectationem: non quidē ad conseruationem, quia quamuis non moueretur vlla ratione, nec haberet illum locum, sed alterum, quem ante medium annum habuit, æque conseruaretur, eo vel maxime quod sit incorruptibilis etiam secundum aduersarios: non etiam ad delectationem, quia non est animatum, etiam secundum aduersarios; nihil autem, nisi animatum potest percipere delectationem vt patet; ergo ille locus non est ipsi naturalis: sed eadem est ratio de illo loco, ac de quocunque quem acquirit per motum; ergo nullus ex illis est ipsi naturalis.

88. *Probat* *se. vno* idem subsumptum, & ipsa conclusio directæ: si cælum haberet inclinationem naturalem ad motum, aut motus ille esset ipsi naturalis, deberet habere virtutem productiuam istius motus, sed hoc est contra aduersarios & communem sententiam paulo ante probatam, dicunt enim cælos non à seipsis moueri, sed ab intelligentijs: ergo nec habet talem inclinationem, nec motus est ipsi naturalis.

Probat *sequela primo*: quia grauiæ & leuiæ ex eo quod habent inclinationem: id motum sursum & deorsum, & quod illi motus sunt ipsi naturales habent etiam virtutem productiuam talis motus, aut saltem non requirunt aliam causam, à qua moueantur physice, tum actualiter existentem ut præterentem (quod addo propter Thomistas, qui existimant ea moueri à generantibus) ergo similiter dicendum de cælis: neque enim debent esse inferioris virtutis ad producendum motum sibi connatalem, quoniam in grauiæ & leuiæ.

Probat *eadem sequela secundò*: quia nihil impedit quominus talis virtus ipsis concederetur, & quantum ad experientiam & rationem potius ipsis attribui deberet, quam intelligentijs spiritibus, quæ superflue & gratis diceretur in eo ministerio exerceri: quod posset commode ab ipsis motu cælis sine ipsarum assistentia provenire.

Dices cum Ruino, his rationibus probari bene, quod motus circularis non sit cælo naturalis, si spectetur secundum naturam suam particularem, quia vt sic non accipit beneficium vllum ab illo motu, sed si consideretur, vt est pars vniuersi, & vt consequenter habens inclinationem ad bonū vniuersi, omnino accipit beneficiū ab illo motu, quia vniuersum inde maximum capit emolumentum sine eo enim non fierent generationes & corruptiones rerum cum ea vicissitudine & varietate, cum qua

fiunt, & consequenter vt sic habet inclinationem ad illum motum, quia etiam propterea est ipsi naturalis.

89 Hæc sane est vnica via, qua posset cum aliqua apparetia defendi hæc sententia: & confirmari potest exemplo aquæ, quæ habet inclinationem ad motum sursum, vacui impediendi causâ; non quidem secundum naturam suam particularem, sed secundum quod est pars vniuersi, & inclinata consequenter ad bonum vniuersi querendum.

Impugnatur tamen primo: quia sicut conceditur aquæ inclinatio vniuersalis ad motum illum sursum cōtrarium inclinationi suæ particulari ita etiam conceditur ipsi virtus actiua correspondens tali inclinationi, secundum quā mouet se tali motu, non minus quam mouet se deorsum iuxta inclinationem suā propriam, quando non est periculum vacui: ergo similiter si cælum haberet huiusmodi inclinationem vniuersalem ad motum circula-rem, deberet habere virtutem actiuam conformem, & sic non esset recurrendum ad intelligentias; aut si recurrendum esset ad intelligentias, ex eo quod ille motus, licet sit iuxta inclinationem vniuersalem cæli, non est tamen iuxta inclinationem particularem: ergo similiter in motu aquæ sursum recurrendum esset ad intelligentias, aut ad alias causas, quia licet esset iuxta inclinationem vniuersalem, non tamen esset iuxta particularem inclinationem ipsius, sed potius contra.

Confirmatur hoc: quia ideo poneretur inclinatio hæc ad bonum vniuersale in qualibet parte vniuersi, quæ non esset distinctæ rationis ab inclinatione particulari, vt inde melius conseruaretur ipsum vniuersum cum omni perfectione sua: sed per inclinationem passiuam tantum abque actiua non sic conseruaretur, quia per inclinationem passiuam, quam haberet aqua ad motum sursum, aut cælum ad motum circula-rem, nec impediretur vacuū, nec fierent vicissitudines & variationes generationum in vniuerso, nisi esset facultas actiua, quæ reduceret illam inclinationem passiuam ad actum, ergo talis facultas actiua est coniungenda cum passiuâ.

90 *Quod si dicas* ponendam quidem virtutem actiuam, sed non in ijs quibus est inclinatio passiuâ.

Contrarij ponatur virtus actiua productiua talis motus in alijs rebus, v.g. intelligentiis, saluabitur eo ipso bonū vniuersi, sine inclinatione passiuâ in rebus mouendis, verbi gratia, in cælo, aut aqua: quia intelligentiæ absque tali inclinatione passiuâ possunt ea mouere; ergo frustra ponitur illa inclinatio passiuâ; quod valde considerandum est: deinde quemadmodum in aqua & inclinatio & virtus actiua coniungitur, etiam in cælis coniungi pari ratione debent.

Impugnatur secundo: quia non deberet res contra inclinationem propriam inclinari ad bonum vniuersi, nisi quia ex bono vniuersi conseruato, sequitur melius conseruatio boni proprii; & hinc aqua ascendere dicitur sursum, quia si non ascenderet, & queretur vacuū & ex hoc impediretur influxus causarum conseruatorum partim corruptibilium vniuersi, & consequenter nō posset conseruari ipsa aqua: quod si hoc non esset, aqua gratissime diceretur inclinari ad bonum vniuersi. Sed quamuis desineret motus cælorum, & desinere vicissitudines generationum & corruptionum rerum, ac bonum vniuersi inde proueniens, tamen non sequeretur, quod cæli ipsi vllō modo distererent aut perderent aliquid de perfectione sua substantiali aut accidentaliter: ergo non debent dici habere huiusmodi inclinationem ad bonum vniuersi.

91 *Confirmatur primo:* quia motus aquæ sursum, ex quo colligitur communiter inclinatio illa vniuersalis cōtra inclinationem propriam, fortassis non prouenit ab ipsa aqua, sed ex alijs causis, hoc autem supposito non sufficere ex illo motu colligeretur inclinatio aliqua in aqua ad talem motum.

Confirmatur secundo: quia si constaret motū aquæ sursum nō prouenire effectiue ab ipsa aqua, sed a causa aliqua extrinseca, posset dici, quod ille motus esset ipsi naturalis, imo tam deberet dici esse violentus, quam motus projectorum contra inclinationem ipsorum: ergo cum cæli

non moueantur effectiue à seipsis, non debet dici quod motus ille sit ipsi naturalis aut secundum inclinationem ipsorum.

Confirmatur tertio: quia ex motibus violentis, quibus moueretur terra ab aratoribus sursum contra suam inclinationem sequitur bonum vniuersi, quia sequitur generatio multarum rerum, quæ alias non generarentur, & tamē nemo dicit illum motū esse terræ naturalem: ergo quāuis ex motibus cælorum sequantur huiusmodi generationes, non debent dici naturales ipsi, quod sane valde facit ad hoc propositum.

92 *Probatu secunda pars conclusionis:* quia quemadmodum non recipit cælum ex eo motu emolumentum, ita nec est ipsi detrimentum, & consequenter non debet habere auersionem ab ipso, nec debet ipsi esse violentus. Et hinc probatur facile tertia pars: quia omnis motus, qui non est mobili aut utilis aut inutilis, est ipsi neuter, id est, nec naturalis nec violentus; talis est motus cæli si vere sunt duæ primæ partes conclusionis, ergo est neuter.

Obiicit primo, omne corpus physicum vendicat sibi aliquam lationem: cælum est corpus physicum: ergo vendicat sibi aliquam lationem, non aliam quam circula-rem: ergo.

Confirmatur: natura est principium motus etiam localis ergo cum cæli sunt constantes natura, debent posse principiare aliquem motum localem; non alium autem quam circula-rem: ergo.

Respondeo, quidquid sit de maiori, quæ negari posset, quando nulla latio esset benefica mobilis: sed quidquid sit de hoc, nego subsumptum, quia exigeret vti a quo in determinatum in illo spatio, in quo circumuoluitur de facto, non tamen exigeret moueri in vllō spatio, nec lationes successiuas, quas requirit mediantibus illis motibus.

Ad confirmationem respondeo distinguendo antecedens: quoties ponitur extra locum suum naturalem, concedo, quoties non ponitur, nego. Et similiter distinguo consequens, & nego subsumptum, peterent enim motum rectum, si ponerentur extra illum locum.

Confirmatur responsio: non magis natura est principium passiuum motus localis ac lationis alicuius, quam actiuū quāuis à passiuo dicatur natura secundum Scotum; & hinc omne aliud corpus, præter cælum habet principium passiuum, ac actiuum motus alicuius localis ac lationis: ergo cælum deberet similiter habere principium actiuum motus localis circularis tam bene, quam principium passiuum.

Quod si dicas non habere principium actiuum propter rationem aliquam particularem disparitatis inter ipsum & alia corpora; similiter propter eandem rationem potest negari, quod habeat principium passiuum, quamuis cætera corpora naturali habeant tale principium.

CONCLUSIO III.

93 *Cæli inferiores non mouentur motu vno, quod tamen habentur à motu primi mobilis ab oriente ad occidentem, & alio quo mouerentur contrario motu à sua intelligentia propria, & qui sit motus proprius eorū.* Hæc iam duplici est satis communis cum Hurtado diff. 2. sec. 3. Arriaga motu. sect. 5. Amico tract. 5. q. 6. dup. 9. a. 3. qui a. 2. multos pro ea cita contra Comibricer. lib. 2. c. 5. q. 4. & plures alios ab ipsis citatos.

Probatu primo, quia nihil cogit ad ponendos diuersos illos motus, nisi diuersæ approximationes Planetarū ad se inuicem & stellas fixas, & diuersæ apparetie ipsarū stellarum fixarum: sed hoc totum potest saluari posito vno tantum motu in quolibet cælo aut planeta, ita tamē vt non moueantur eque celeriter, neque per eodē axes: verbi gratia, quod Luna non apparet qualibet nocte in eodem puncto cæli, oriri potest ex eo, quod paulo tradius respectiue moueatur quam Sol.

Confirmatur quia si differentia vlla sit, quæ per motum tradiorem saluari nequeat, illa attribui potest intelligentiæ assistenti, cui non est minus facile mouere cælum, quam primum tali vel tali modo mouere.

94 *Probatu secundo,* quia cum cæli non sint continui sed

fed eōq; uī & solidi ut ex dictis suppono, non est vlla ratione necesse, quod id facere possit, si inferius contra moueatur, nam experientia potest constare quod in his inferioribus ex duobus circulis positīs solum contiguis, quorum vnus sit infra alterum, inferius vel non mouetur omnino ad motum superioris, vel certe facile posset per quemcumque leuem impulsū a tali motu cohiberi; ergo non est dicendum quod ita fiat.

Probat *Arriaga, Ruus* & alij: quia impossibile est vt vnum corpus moueatur simul ab oriente ad occidentem, & ab occidente ad orientem, quin sit in duplici loco simul, quod fieri nequit naturaliter.

At reuera experientia manifestum est posse aliquid moueri simul eodem tempore absque intermissione vlla, quæ nostris sensibus pateat duobus motibus, vno ab oriente ad occidentem, & altero ab occidente ad orientem: nam si quis existens in puppi nauiis motē ab oriente ad occidentem traheret ad se tardissime, sed absque intermissione iapidem existentem in prora, ille lapis moueretur, & motu nauiis, & motu proprio, quo moueretur ab illo homine; motus autem nauiis esset ad occidentem, & motus proprius esset ad orientem.

Confirmatur: si non moueretur lapis motu illo proprio, sed maneret fixus in prora, remotior esset in fine motus nauiis ab oriente, quam esset supposito illo motu, ut est euidentius: ergo mouebatur ad orientem illo motu proprio, nullus enim motus posset efficere vt esset propius ad orientem, quam alias esset, nisi motus ad orientem: ergo mouebatur tali motu, sed etiam motu altero motu ad occidentem, ergo eodem tempore mouetur vtroque motu sine eo, quod sit in duobus locis simul.

95 Fateretur tamē quod simpliciter debeat dici moueri ad occidentem, quia simpliciter semper recedit ab oriente, licet propter illum motum, quo mouetur ad orientem secundum quid, non tantum moueatur ad occidentem, quantum alias mouetur. Et sane hoc ipso modo veteres dixerunt celos inferiores duobus motibus moueri: vnde non videtur vlla impossibilitas in sententiā ipsorum, & consequenter hæc probatio non sufficit pro cōclusionē, nisi vigeat vltimior. Itaque ex alio capite ostendendum est non posse celos moueri in hoc modo duplici motu. Illud quod mouetur supra nauium motum ab oriente ad occidentem, non mouetur immediate motu nauiis, sed mediante aliquo alio quod mouetur motu nauiis, verbi gratia, mediante motu hominis sedētis in puppi & trahentis illud; vnde si ab aliquo homine non existente in naui traheretur lapis existēs in prora ad orientem: quantumvis velocissime moueretur nauiis, nullo modo moueretur ad occidentem lapis, sed simpliciter moueretur ad orientem, ut patet & experientia, & ratione: quia non posset moueri ad occidentem, quin homo ipsum trahens, & existēs in terra sic moueretur: supponimus autem quod non mouetur: ergo si celum Lunæ verbi gratia, moueretur motu proprio ad orientem, non posset moueri ad occasum nisi aliquid aliud præter celū sub quo moueretur ad occasum, simul cū illo, celo moueretur: sed nihil aliud assignari potest præter intelligentiam, quæ nequit naturaliter moueri propter motum vilius corporis, ut est euidentius: ergo si moueatur motu proprio ab occidente ad orientem, non potest moueri motu celi superioris ab oriente ad occidentem.

96 Dicitur homo existens in prora potest seipsum mouere ad puppim quia ipsemet motu nauiis moueatur ad occidentem: sed tum non mouetur ad occidentem ratione vilius alterius, qui moueretur motu nauiis, ergo falsum supponitur in antecedenti huius probationis.

Respondetur: negando minorem: nam ille mouetur motu nauiis ratione partis insistentis naui, neque enim quādo mouetur ad puppim habet omnes partes immediate insistentes naui, & si haberet, nunquā moueretur ad puppim: sed habet aliquas partes insistentes naui, & alias partes ab illa parte motas ad puppim, & eleuatas a naui ut patet: quod si omnes partes simul eleuaret a naui nullo modo moueretur motu nauiis: sed quomodocumque homo moueatur in naui mota, id certum est quod res inanimata, & quæ secundum

omnes partes simul moueri debet eque primo, quale est celum, non possit moueri motu nauiis, & motu proprio contra motum nauiis, quin aliquid a iud cum quo coniungitur moueatur motu nauiis, & consequenter celum non potest moueri, & motu proprio ad orientem, & motu celi superioris ad occidentem, si nihil aliud, cū quo coniungitur, moueatur motu illo celi superioris.

97 Ex hac doctrina potest ostendi ratio, cur a iud posset moueri duplici motu, qui videntur oppositi, nimirum ab oriente ad occidentem, & e contra: quandoquidem enim ex eo quod coniungitur cū a iud moto ad occidentem, necesse moueri debeat cū illo sic moueri, & cum nō moueatur sic nisi quatenus coniungitur cum illo, si ipsūmet a iud motu proprio moueatur in oppositum, & possit esse coniunctum cum illo non obstat illo suo motu proprio in parte oppositam; hinc fit vt possit moueri in partem illam oppositam, quia motus in illam partem non tollit coniunctionē ipsius cum illo altero, quæ coniunctio est conditio sine qua non moueretur in alteram partem, & quæ posita debet necessario sic moueri.

Fundamentum aduersariorum a ratione, desumptum ab experientia de diuersis apparitionibus Astrorum, solutum est in prima probatione.

Alterum fundamentum, ab authoritate plurimorum Philosophorum diuersos huiusmodi motus celis inferioribus adscribentium, solui debet vel negando ipsas autoritates, vel in hac re, quam ratione probare non possunt; vel si qui sunt tanti nominis, vt autoritas ipsis tribuenda videatur, eos explicando sic, vt vint tantū celos habere duos motus quantum ad apparentiam & æquiualeter, quatenus sic scilicet mouetur, vt non minus inter se inuicē accedat ac recedant varioque situs subeant, quam si diuersis motibus mouerentur, cum tamen reuera non nisi vnico quodlibet moueatur. Id quod in nostra sententia verissimum est.

CONCLUSIO IV.

98 Celi non agunt in hac inferiora per motum, tamquam per virtutem actiuam, sed solum quatenus motus habet rationem applicationis aliorum, aut quatenus per motum applicatur tali vel tali modo. Hæc est doctrina in 2. d. 14. quæst. 2. cum suis, quos sequitur Ruus 2. de cælo c. 3. q. 3. Vall. sin. Toletus, & alij contra Bag. 2. de virtutem actiuam.

Probat manifeste, quia motus formaliter loquendo est respectus: ergo non potest esse virtus actiuā: nullus enim respectus est actiuus secundum omnes. Præterea ignis licet nō geret in hoc loco, nisi moueretur ad hunc locū, tamēne indicat quod agat in hoc loco per motum, quo mouebatur ad hunc locum, tanquam per virtutē actiuam; sed omnes dicunt quod motus sit conditio applicans: ergo idem dicendum de celo a paritate rationis: nec sane hæc res indiget vltiori probatione, præsertim cū præter motum celum habeat alias virtutes actiuas, vt lucem & formam suam substantialem, per quas posset agere, quamvis nullo modo moueretur, non minus quam ignis aut aqua.

99 Obijciat. Motus est causa caloris, vt patet experientia, quæ constat quod mouentes se per aerem frigidum calefiant, & quod cultellus alias frigidus motu fortiter supra lignum reddatur valde calidus: ergo motus est actiuus respectu formæ absolute: hoc autē supposito & currit prima nostra probatio, & præterea nihil prorsus impedit quominus etiam dicantur, aliqui saltem, agere per motum, tanquam per actiuam virtutem.

Respondetur negando antecedens, nisi capiatur causa large pro conditione sine qua non (quod si sic caperetur, concedendum esset, sed neganda consequentia) & ad probationem dico experientia constare quod cum motu producat calor, sed non constat quod producat per ipsum motum alio modo quam per conditionem sine qua non, & sic concedo vltro quod causet calorem.

Dicit non posse assignari alias causas caloris in experientijs præmissis: ergo motus debet dici causa, & non conditio.

Respondeo negando antecedens: impulsus enim ille vehemens, qui imprimatur corpori dum mouetur suppositis aliis dispositionibus, est causa istius caloris: & hinc si leuiter moueretur culter supra lignum quamuis celerrime, non calefieret tantum, quantum si moueretur tardius sed fortius, vt patet experientia; ex quo sane patet quod calor ille non proueniat à motu solum. Quod si dicatur aliud concurrere, tum nihil restat ad probandum quod motus se habeat aliter quam tanquam conditio sine qua non.

CONCLUSIO VLTIMA.

100 *Cessante motu cæli non cessarent omnes alij motus in his inferioribus siue locales, siue alteratiui, siue generatiui.* Hæc est communior cum Doctore supra. D. Thomæ 2. de calo lib. quos sequuntur Suar. Raimundus, Arriaga, & plurimi alij contra Capreolum, Soncinatem, Scotum, & alios.

Probat, quia nihil magis ridiculum videtur, quam si, stante Sole, ignis applicaretur stupæ, & non cōbureret, aut si lapis grandis poneretur in medio aeris, nec moueretur deorsum: ergo fierent alij motus tam locales, quam alteratiui & generatiui, non obstante quod cæli non mouerentur.

Confirmatur: quia quamuis poneremus subordinationem essentiali in causarum sublunarium ad cælestes, adhuc præsentent causæ sublunares habere actiones multas suas, cessantibus cælis qui cæli quoad illas partes, quæ essent applicatæ inferioribus, possent concurrere cum illis absque motu.

Confirmatur secundo, quia quando cessauit Sol tempore sue, non cessauerunt eo ipso sine dubio omnes causarum inferiorum; nec est dicendum etiam, quod id per miraculum accidit; nam licet miraculum fuerit cessatio Solis, tamen non est dicendum, quod miraculose fiebant istæ alie actiones, quia id gratis, & absque fundamento diceretur. Verum quidem est, quod multæ actiones cessarent cessantibus cælis, quia per motum, alio modo applicantur, & ex varietate applicationis sequuntur varietates in effectibus, quæ propterea non essent cessante motu.

101 *Aduersarij* fundant suam sententiam in quibusdam locis Philosophi, quæ facilis sunt explicationis, vt propterea eos hic proponere piguerit: & sane si expresse teneret oppositum huius conclusionis, non esset sequendus, præsertim cum nullam habeat pro se rationem.

Obiicies à ratione ex Ianello: omnis motus reducitur in aliquod principium immobile: ergo & omnis actio generatiua in aliquam causam ingenerabilem, qualis non est assignabilis præter cælum.

Respondetur, quamuis totum concederetur, nihil contra conclusionem haberi, quia cæli possent absque motu concurrere ad aliquas actiones generatiuas.

Respondet secundo negando minorem, quia posset recurri ad Deum.

Dices: Deus immediate non concurrit cum causis secundis. *Respondeo* hoc esse falsum: sicut enim immediate producit & conseruat Angelos, ita immediate concurrere potest ad effectus causarum secundarum, & non solum per modum causæ vniuersalis, sed etiam aliquando per modum causæ particularis supplendo defectum concursus particularis quem deberet talis causa præbere, & sic communiter recurritur ad ipsum in productione animarum, non solum rationalium, sed etiam aliarum quotquot perfectiores sunt, quam formæ corporum cælestium.

QVÆSTIO VLTIMA.

De influxu calorum in sublunaria.

Corpora cælestia influunt in sublunaria.

Plures difficultates comprehendit præsens quæstio, quas sequentibus conclusionibus breuiter expediam.

CONCLUSIO I.

102 *Corpora cælestia habent varios influxus in sublunaria.* Hæc est communissima cum Doctore in 2. d. 14. q. 3. & D. Thomæ in 2. dist. 15. q. 1. contra quosdam antiquos,

quibus fauere videtur Damascenus de fide c. 6.

Probat, primo autoritate non solum Philosophi, sed sanctorum Patrum, Dionysij cap. 4. de Diu. nom. Aug. 13. Trinit. c. 4. Basilij homil. 6. Hexameron.

Probat, secundo ratione: quia varietas illa corporum cælestium, & diuersitas maxima motuum, quam habent, non debebat esse absque aliquo fine ac vtilitate mundi sed nullam afferret vtilitatem, nec haberet finem congruum, nisi conduceret ad hoc, vt alio, & alio modo influerent in corpora sublunaria: ergo sic influunt.

Probat, tertio experientia quotidiana, qua constat Solem illuminare, calefacere, siccare, & ex eius accessu, ac recessu cum tali vel tali ordine ad alias partes cæli variari quatuor anni tempora, quorum vicissitudine producuntur varij effectus alias non producendi; vnde & medici in morbis curandis, astrorum congressus obseruandos iubent longa experientia edoceri. Sed in re clarissima probanda non est diutius immorandum.

103 *Obiicies primo:* agens & passum debent communicare in materia eiusdem rationis secundum Philosophum 1. de Generat. tex. 87. sed cælestia corpora non conueniunt cum sublunariis in tali materia, aut enim non constant materia vlla ratione, aut si constant, materia ipsorum est diuersæ speciei à materia sublunaria.

Respondeo primo negando minorem: secundum enim communem sententiam constant materia, & secundum se tistas materia illa est eiusdem rationis cum sublunari.

Respondeo secundo distinguendo maiorem: in materia, quæ sit materia prima physica, nego maiorem; in materia, id est in subiecto capaci actionis, ac formæ per illam producendæ, transeat maior. Et similiter distinguo minorem; non constant materia prima, transeat minor, non constant subiecto capaci formæ producendæ per actionem, nego minorem, alias enim nec mouerentur, nec illuminarentur, & nego consequentiam.

Respondeo tertio, absolute negando maiorem, alias Deus ipse non possit agere in corpora vlla, nec Angeli. Philosophus autem solum vult quod agens & passum in sublunariis debent conuenire in materia & disconuenire in forma, quia alias essent vniuoca & vniuoca non agunt in se inuicem; simile enim non agit in simile actio alteratiua aut corruptiua, de qua actione loquitur Philosophus.

104 *Obiicies secundo:* omne agens agit, vt assimilet sibi passum secundum Philosophum 1. de generat. tex. 51. sed cælum nequit sibi assimilare sublunaria: ergo non agit in illa, quia non debet agere ad finem impossibilem.

Confirmatur: quia omne agens naturale agendo repetitur: sed cælestia corpora non repetiuntur à sublunariis: ergo non agunt in illa.

Respondeo distinguendo maiorem: omne agens, quod potest producere sibi simile, & quod agit actione, quæ possit ad hoc deferuire, concedo maiorem; quod non potest, nego maiorem: & concessa minori, nego consequentiam, neque intendit cælum, dum agit, illam assimilationem.

Respondeo secundo distinguendo maiorem alio modo: sibi passum, quod agit actione vniuoca, concedo: quod agit actione æquiuoca, nego maiorem: & concessa minori, ex suppositione, quod cæli non habeant formaliter tales qualitates, quales producant in inferioribus (quod si tales habeant negari debet minor) nego consequentiam.

Confirmatur vtraque responsio: quia si nihil posset agere, nisi in ordine ad assimilandum sibi passum, Deus ipse non deberet mouere cælos, nec Angeli etiam, quia sic agendo cælos non assimilant sibi ipsos.

105 *Respondeo tertio,* distinguendo etiam maiorem alio modo: omne agens sublunare, quod agit actione alteratiua, concedo maiorem; & de his loquitur Philosophus; omne agens omnino siue sublunare, siue non sublunare, & siue agit actione alteratiua, siue non, nego maiorem; quia alias, vt dixi, Angeli non possent mouere cælos, nec lapis cadens deorsum impelleret aliud corpus occurrens ipsi ante se, quia certum est, quod non impellat ipsum, vt assimilet